

Aan burgemeester en wethouders

Zaaknummer	3993955	Portefeuillehouder(s)	Mark Lauriks
Programmamanager/ leidinggevende	Rianne van den Berg		
Ambtenaar	Roy Frenk	Vertrouwelijk	Nee
Telefoonnummer	06-31102166	Datum in college	21 november 2023
		Datum fataal	

Onderwerp: “Samenwonen op Proef” wordt opgenomen in reguliere werkwijze

Kernboodschap

De gemeente Arnhem heeft de proef Samenwonen uitgevoerd waarbij Arnhemmers met een uitkering maximaal zes maanden kunnen samenwonen, zonder gevolgen voor hun uitkering en met behoud van de eigen woning. Inwoners hebben in de proef tijd en ruimte gekregen om zelf na te gaan of samenwonen definitief wordt voortgezet, zoals dat ook geldt voor eenieder die niet afhankelijk is van een bijstandsuitkering. Met deze verruiming van de Participatiewet voorzagt de proef er ook in dat Arnhemmers die onzeker waren over de gevolgen voor de bijstandsuitkering, dit gerust kunnen melden. De ervaringen met deze proef hebben een passend antwoord gegeven voor een versoepeling van de Participatiewet; de regels zijn simpeler, logischer én socialer. Samenwonen op Proef wordt daarom structureel ingevoerd en maakt voortaan onderdeel uit van de Arnhemse werkwijze.

Voorstel

1. De maatwerkvoorziening Samen Wonen op Proef structureel in te voeren in de Arnhemse Werkwijze
2. De gemeenteraad hierover te informeren met bijgevoegde raadsbrief.

Inleiding

Inwoners mogen vanuit de Participatiewet niet langere tijd bij een partner verblijven, zonder dat het gevolgen heeft voor de uitkering. In feite verplicht de Participatiewet inwoners om direct formeel te gaan samenwonen, de woonruimte op te zeggen en wordt de hoogte van de bijstandsuitkering meteen aangepast. De maatwerkvoorziening Samenwonen op Proef voldoet

aan de behoefte voor meer ruimte en flexibiliteit voor de persoonlijke levenssfeer van onze inwoners, daar waar de Participatiewet nog te strikt is.

Op 8 december 2021 heeft de gemeenteraad de motie [21M207](#) aangenomen waarin het college van burgemeester en wethouders is opgeroepen, een proef te starten om samenwonen voor bijstandsgerechtigden mogelijk te maken. In dezelfde motie wordt het college door de gemeenteraad ook opgeroepen, een proef met betrekking tot de kostendelersnorm te starten. De kostendelersnorm hebben wij al eerder afgedaan in de raadsbrief van [15 maart 2022](#).

In deze collegenota worden de bevindingen tijdens de proef beschreven en wordt voorgesteld deze werkwijze structureel voort te zetten.

Beoogd effect

De maatwerkvoorziening Samenwonen op Proef biedt aan uitkeringsgerechtigde inwoners ruimte en flexibiliteit in hun persoonlijke levenssfeer om samenleefconstructies te verkennen.

Argumenten

1.1. Samenwonen op Proef biedt Arnhemmers rust en gaat uit van vertrouwen

Tijdens de proef hebben inwoners zich kunnen melden om samen te wonen op proef. Dat betekent dat deze personen de tijd hebben gekregen, zonder grote (financiële) gevolgen, om na te gaan of de samenwoning definitief wordt voortgezet. De grote veranderingen - waaronder het opzeggen van de woning, de aanpassing of beëindiging van de bijstandsuitkering - kunnen in deze voorbereidingstijd goed worden opgevangen. De Participatiewet wordt op deze wijze, in overeenstemming met de ambitie van het college, op een sociale manier uitgevoerd.

1.2. Samenwonen op proef biedt Arnhemmers bestaanszekerheid

Het direct aannemen van het hoofdverblijf en daarop aanpassen van de bijstandsnorm, heeft tot gevolg dat een van beiden de woning per direct moet opgeven. De proef heeft bijgedragen aan het wegnemen van eventuele angst onder inwoners die samen willen wonen maar dat niet durven (te melden) omdat zij niet weten wat het doet met hun financiële situatie.

2.1 De gemeenteraad wordt geïnformeerd over de resultaten van de proef samenwonen

In uw brief van 15 maart 2022 heeft u toegezegd de gemeenteraad te zullen informeren. Met deze brief wordt deze toezegging afgedaan.

Kantttekeningen en risico's

1.1. Het aantal deelnemers was beperkt.

In totaal hebben zes inwoners met hun mogelijke partner deelgenomen aan de Proef Samenwonen. Op basis van deze zes deelnemers kunnen we niet al te grote conclusies trekken over het daadwerkelijk structureel effect van deze proef. Ter vergelijking: in de gemeente Tilburg hebben in totaal tien inwoners meegedaan aan de proef. Ook andere gemeenten zien een vergelijkbaar aantal deelnemers. Het heeft kennelijk tijd nodig om het vertrouwen te winnen.

1.2. De gemeente Arnhem heeft geen invloed op de wetgeving die door andere instanties wordt uitgevoerd.

De Toeslagenwet en de Algemene Ouderdomswet zijn voorbeelden van wetgeving waarbij de samenstelling van het huishouden, van invloed is op de hoogte van deze inkomensvoorzieningen. De gemeente Arnhem kan deze gevolgen niet veranderen. Wij informeren de inwoner die een beroep doet op deze proef over de eventuele gevolgen en adviseren dit te melden bij de uitkeringsinstantie.

1.3. Bij personen die begeleid wonen, volgen wij het advies van de begeleider.

Wanneer een begeleider adviseert dat de inwoner nog niet voldoende is voorbereid op zelfstandig wonen, in dit geval een samenwoning, dan volgen wij dit advies op en wijzen wij de aanvraag voor deelname af.

Financiën

Bij samenwonen op proef wordt zoals eerder genoemd de bijstandsnorm niet meteen aangepast naar de norm voor gehuwden. Voor een periode van maximaal zes maanden wordt tweemaal de norm alleenstaande betaald, alleen in het geval dat beiden een bijstandsuitkering ontvangen, in plaats van eenmaal de gehuwdennorm. Inwoners die hebben samengewoond met een persoon uit een andere gemeente of met een andere inkomstenbron hebben we de alleenstaandennorm doorbetaald. Dit komt neer op respectievelijk maximaal € 695 (incl. VT) en € 1.217 (incl. VT) per maand.

Voor de beschrijving van de financiële gevolgen in de individuele situatie van de zes stellen, wordt u verwezen naar de raadsbrief. In deze periode hebben wij € 37.542 meer aan uitkeringen betaald, een hogere uitgave dan de Participatiewet in beginsel voorschrijft.

Doordat bij de succesvolle proeven die leidden tot samenwoning er sprake is van staking van de uitkering, dan wel het samenvoegen van uitkeringen tot een echtparennorm hebben we (geëxtrapoleerd over 2023) in totaal € 38.345 minder uitgekeerd.

De betaling van de uitkeringen wordt gedekt uit het BUIG-budget. Wanneer het aantal deelnemers substantieel stijgt, dan zullen wij u daarover informeren. Tot die tijd is ons advies dit niet te zien als een financieel risico. Enerzijds omdat er beheersmaatregelen genomen kunnen worden waarbij gedacht kan worden aan het verkorten van de periode of dat het aantal deelnemers jaarlijks wordt begrensd. Anderzijds hebben wij gezien dat samenwonen op proef ertoe kan leiden dat de Arnhemmer verhuist naar een andere gemeente of gaat inwonen bij een partner met inkomsten. In beide van de hiervoor genoemde voorbeelden wordt de uitkering door de gemeente Arnhem beëindigd waardoor de uitgaven uit BUIG-budget zullen afnemen.

Uitvoering

De deelnemers van de proef hebben wij benaderd voor interviews en gevraagd naar hun ervaringen. De inwoners geven aan dat zij rust en ruimte hebben ervaren, zonder bang te zijn voor de gevolgen van het inkomen en de woonruimte.

Met deze maatwerkvoorziening bieden we een product, waarmee we inspelen op de behoefte. Wij zijn op basis van de bovenstaande resultaten en de uitkomsten van de interviews met de deelnemers overtuigd van deze werkwijze. We voldoen hiermee aan de behoefte voor meer ruimte en flexibiliteit voor de persoonlijke levenssfeer van onze inwoners, daar waar de Participatiewet nog te strikt is. Het "Samenwonen op proef", samen met de verruimde kaders rondom situaties van tijdelijke opvang, zorgen voor meer balans in de werking van de Participatiewet, meer maatwerkmogelijkheden en meer menselijke maat afstemming van uitkering op de situatie van de inwoner.

Mede op basis van de ervaringen tijdens de proef hebben wij de nieuwe richtlijnen Samenwonen op Proef opgesteld. De informatie op de website wordt aangepast en ook onze interne werkinstructies worden gecommuniceerd met binnen het cluster Werk en Inkomen.

Communicatie

Wij zullen hierover uitgebreid communiceren via de gebruikelijke kanalen. Naast een persbericht en een flyer bij de uitkeringsspecificatie, plaatsen wij een advertentie in de Arnhemse Koerier. Ook de informatie op onze gemeentesite zal worden aangepast. Voor personen die minder digitaal vaardig zijn, is er een handout beschikbaar. Verder informeren wij onze ketenpartners.

Bijlagen

Stukken voor college

- Raadsbrief Arnhem
- Flyer Samenwonen op proef

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsbrief Arnhem
- Flyer Samenwonen op proef